

WEERE WERD GEDEMPTE WHERE

De Where voor de demping
Foto genomen vanaf de Hoornse brug

Voordat de eerste Purmerenders hier woonden, stroomde de Weere als een brede rivier tussen de Zuiderzee en het Beemstermeer. Het water werd voornamelijk gebruikt voor aalvisserij, maar kreeg grote betekenis voor de handel in Purmerend. Het was eeuwenlang de levensader van de stad met verschillende markten, zoutkeet, bierstekers, zeepziederij, scheepswerf, touwslagerij, kuiperij en vele andere bedrijven. Dat betekende veel werk en groei van de stad. Vijf eeuwen later moest het water wijken voor autoverkeer.

De Where als levensader

Bier werd gelost op de Bierkaai en naast de aanvoer van vis kwamen er ook kaasboten. Geregeld konden bewoners Zeeuwse winteraardappelen rechtstreeks uit de schuit kopen en boter en augurken werden vaak onderweg naar de veiling via 'handjeklap' verkocht. Om de haverklap duikelde er iemand in het water en daarvoor was er de Purmerender Reddingsbrigade. Ook vee en automobielen namen geregeld een duik, vooral bij de Kalversteeg en Peperstraat.

Een jaarlijks hoogtepunt was de intocht van Sinterklaas. Na een korte ontvangst aan de kanaalkade stoomde de boot door de Where naar het Looiersplein, gevolgd door een muziekkorps, ouders en kinderen aan de wal.

Veel Purmerenders gooiden een hengeltje uit in de Where en groot was de ergernis toen een snoekverbod werd ingesteld. Na veel protest werd het verbod ingetrokken.

Hoge kosten door onderhoud

In 1929 werd de Singelgracht gedempt en kreeg de Where last van ondiepten, waardoor schuiten vastliepen en de gemeente hoge kosten moest maken voor het uitbaggeren. De bagger werd gebruikt voor het bouwrijp maken van de Hazepolder.

Voorstel tot demping

In 1956 kwam raadslid Karel Bakker (CPN) al met het voorstel de Where te dempen 'als oplossing voor het nijpende parkeerprobleem en de hoge kosten voor onderhoud van de bruggen'. Er volgden maanden van vergaderen en overleg. Een voorstel van marktmeester Peek om in plaats van de Where de Plantsoengracht te dempen ging niet door. Ook de Bond Heemschut en 64 bewoners maakten bezwaar tegen het dempen, maar het 'Veertiende raadslid', columnist in de Nieuwe Noordhollandse Courant, schreef: 'Stadsschoon moge nog zo mooi zijn, men kan er niet van eten.'

De demping

Op vrijdag 7 juli 1961 stemde de gemeenteraad met 11 tegen 2 stemmen voor demping en al snel volgde goedkeuring van het rijk. De woonarken in de al bestaande waterstroom ten noorden van de te dempen Where werden verplaatst, de scheepvaart werd omgelegd en de waterstroom werd verbreed, waarbij terloops ook de oude Molenschans werd meegenomen. De Bierstekersbrug, Hoornsebrug en het Hoge bruggetje (Liefdesbrug) werden gesloopt. De Where werd volgestort met zand, eerst tot de Kalversteeg en later tot aan het Looiersplein, en kreeg de naam "Gedempte Where". De kades behielden echter de naam Weerwal en Venediën en boden na voltooiing veel ruimte voor het verkeer.. Er kwam een nieuwe Beemsterbrug, waarvoor het karakteristieke brugwachtershuis tegen de vlakke ging en het café van Molkenboer op de hoek van de Koemarkt werd gesloopt om ruim baan te maken voor het verkeer.

Ondanks dat de rivier vrijwel is verdwenen leeft de naam Where in Purmerend volop voort. Zo bestaan nog de Weerwal, Wheredijk, Wherekant, Whereplantsoen, Overweersepolderdijk, net als de wijk Overwhere vernoemd naar de ligging aan de overzijde van de toenmalige Where. Ook de Wheermolen is naar de rivier vernoemd en een kleine nieuwbouwwijk nabij het centrum aan de Purmerringvaart kreeg de naam "Klein Where".

Verkeersproblemen opgelost?

Met de ontwikkeling van de wijk Overwhere was volgens de gemeente naast de demping ook eenrichtingsverkeer in de binnenstad noodzakelijk en dat betekende discussie met de ondernemers. Met de openstelling van de Gedempte Where zouden alle verkeersproblemen verleden tijd zijn, maar... op de allereerste dinsdag (marktdag) stond het verkeer weer muurvast.

Ook tegenwoordig staat het verkeer hier nog regelmatig vast.

(Met dank aan de auteur, Piet Jonker)

De bron voor dit document is overgenomen uit het Gezinsblad van woensdag 24 september 2014